

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΜΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑ

Η ΣΗΜΑΙΕΣ ΤΟΥ 21

Η πρώτη Έλληνική Σημαία. Η σημαία του Δημ. και του Αλεξ. Υψηλάντη στο Δραγατσάνι. Το λάβαρο της Αγίας Λαύρας. Το μπικιράκι των άρματωτών. Η σημαίες των Σπετσών, Ψαρρών και Υδρας. Οι Φλαμπουριάρηδες. Ο περίφημος σημαιοφόρος Παπα-Τούρτας. Η Εθνική Συνέλευσις Επιδάφνου και η Κωνσταντινική κ.τ.λ. κ.τ.λ.

ΙΚΗΤΡΙΑ πάντοτε ή Έλληνική Σημαία κατά το 21, έχει ιστορία μεγάλη και ένδοξη, όσο και οι άγώνες που την καθάρισαν. Η πρώτη σημαία της Έλληνικής πατριωτικής ύψωσης ήτο στίς 26 Φεβρουαρίου 1821 στη Μολδαβία, εκεί όπου άρχισε ή Έπανάστασις με την άρχηγία του δασυχιτισμένου εκείνου μονόχειρος πρίγκηπος Αλεξάνδρου Υψηλάντη. Υψώθη στο Μοναστήρι των Τριών Ιεραρχών, κοντά στο Ίάσιο, με τις εulογίες του Μητροπολίτου Βενιαμίν, έπειτα από δοξολογία και λαμπρή τελετή, στην όποια έλαβε μέρος ό Υψηλάντης και όλος ό στρατός. Η σημαία αυτή ήταν τρίχρωμη:

Άσπρη, κόκκινη και μαύρη. Στη μία όψη της έφερε την εικόνα του Αγίου Κωνσταντίνου και της Αγίας Ελένης και την έπιγραφή «ΕΝ ΤΟΥΤΩ ΝΙΚΑ» και στην άλλη όψη τον φωνιστή, γύρω δε: «Εκ της τέφρας μου άναστήσεται». Κάτω από τέτοια σημαία έξετολιχθή το φρόνο ό όραμα των μαυροφόρων Πελοποννησίων που έπλεσαν στο Δραγατσάνι, στο άνωθεν της νεότητός τους.

Άλλ' ό άγών στη Μολδαβία έπέδειξε και δύο άλλες σημαίες έντελης διαμορφωτικής μορφής. Με τη μία άγωνίστηκε ό Θεόδωρος Βλαδιμηρέσος, με την άλλη ό Καμψάνης Σάββας Φωκιάνος. Και οι δύο έλαβαν μέρος στο ζήτημα ός έπαρνε τις όπλασχηγής του Υψηλάντη, τους όποιους περιέβαλε με μεγάλη έμπιστοσύνη.

Στίς 17 Μαρτίου 1821 έπαναστάτησαν έναντίον της Τουρκίας το Βοιωτικό έθνος. Ένω όμως στο ιστορικό σπίτι του Βέλλου — που έχρησίμευε ως Άσχηγείο, — έφρόνετο έπάνω σε ψηλό κοντάρι ή τρίχρωμη σημαία των Υψηλάντων και οι συναθροισμένοι κάτω Έλληνες όπλασχηγίζοντες έξετολιχίζοντες με άσφάτητο ένθουσιασμό, λίγο έξω από την πόλι, στο μοναστήρι Κοτοροσένι, ό Θ. Βλαδιμηρέσος άναψυχνε με λοιπή άλλη σημαία, έντελης διαμορφωτικής και παρόμοιης.

Αυτή ήταν βαθυγάλαξη. Για σύμβολα έφερε: δεξιά την εικόνα της Αγίας Τριάδος, άριστερά τον Άγιο Γεώργιο και τον Άγιο Δημήτριο, και κάτω χειροσυντημένη την έπιγραφή: «Ζήτω ή Έλευθερία». Ό Βλαδιμηρέσος αυτός έπροδωσε άργότερα τον Έρωτην Άγώνα και έθανάτωθη από τους έπαναστάτες. Οι άνα γνώστα μας έξερουν από άλλο ύψος την ιστορία του έπλόρου αυτού Έλληνορωσικού.

Στίς 8 Μαΐου του ίδιου έτους, ό Σάββας Φωκιάνος έφρασε άλλη σημαία, άκόμη πιο άλλόκοτη: Ήταν άσπρη, με την εικόνα του Έστωραμένου έπάνω και κανένα άλλο σύμβολο. Και αυτός έφάνη δόλιος, αλλά διεύρε την άνθρωπινή τιμωρία προστυτενθείς από την Υψηλή Πύλη.

Άν και οι διάφοροι ιστορικοί συγγραφέες διαφωνούν, ή κοινή άδυσάλευτη πίστις όλων των Έλλήνων παριόδεγεται ότι ή πρώτη σημαία της Έλληνικής Έπαναστάσεως ύψώθη την 25 Μαρτίου 1821, την ήμερα του Έδαγγελισμού της Θεοτόκου, στη Μονή της Αγίας Λαύρας, από τον Γεράρχη Παλαιών Πατρών Γερμανό. Φαίνεται όμως ότι ή ιστορική άλήθεια είχε λίγο διαμορφωθεί: Την 21 Μαρτίου 1821, δηλ. τέσσερις μέρες προηγήτως, ό Φωτιάς, ό Χαράλαμπος, οι Πετρελάδες και μερικά άλλοι όπλασχηγείς, μάζεψαν όσους μπορούσαν ένόπλιους και έπολιόκησαν τους Τούρκους στους Πύργους των Καλαφτών. Ό Ιστορικός Γ. Παναγιώδης γράφει ότι οι όπλασχηγείς που άναψυχνε «συνήλθον το πρώτον με τα ένοπλα σώματά των έν Αγία Λαύρα και εκεί, άναπέστησαν την δασυχιμνήν μέχρι σήμερα έν τη Μονή ταύτη πανευλαβή σημαίαν, έξεχύθησαν προς τα Καλάφρτα διά την πολιορκίαν».

Τό ιστορικό λάβαρο, που φημιόσεται ός έθνικό κειμήλιο στη Μονή, είναι από πανι κεντημένο με χειράρι και άσημη, άνάμικο με κλαδοτό δαμάσχο, έχει χρώμα βαθύ κόκκινο, την εικόνα της Κοιμήσεως της Θεοτόκου και προς τα κάτω χροσσία στοιλισμένα με μαγισσοτάρια. Είναι μικρή σημαία, παλιή και στενωμαχική. Δεν έγινε τότε, άλλ' ύψηχε στο ναό της Μονής για να σκεπάζη την Όραία Πύλη. Από και λοιπόν την πήραν οι έπαναστάται στίς 21 Μαρτίου, την κάρφωσαν σ' ένα κοντάρι και ένθουσιασμένοι εβάδισαν, ζητωκραυγάζοντες, προς τα Καλάφρτα.

Έν τούτους, ή 25 Μαρτίου είναι άναγνωρισμένη από την έθνική συνείδηση ως ήμερα άρχής του Άγώνος, κι' έτσι ώριπθη ή επέτειός της ως Έθνική Έορτή για πρώτη φορά με Διάταγμα του βασιλέως Όθωνος, στα 1838.

Ύστερ' από τη Σημαία της Αγίας Λαύρας, ύψώθη ή έ-

παναστατική σημαία στας Πάτρας. Στίς 21 Μαρτίου γίνηκε στας Πάτρας μία μικρή συμπλοκή, άμαρτη όμως, μεταξύ Έλλήνων και Όθωμανών. Την άλλη μέρα, οι Έξο των Πατρών συγκεντρωμένοι ένόπλιοι Έλληνες της επαρχίας μπήκαν στην πόλι. Πρώτος μπήκε ό Ίωάννης Παπαδιαμαντόπουλος (ό ηρωικός κληπός του Ζάν Μωραΐς), δεύτερος ό Ανδρέας Λόντος (ό άσολόβιος ή άλλοι όπλασχηγείς και ό Έπίσκοπος Γερμανός με τα ιερά άμμά του. Όλοι ήσαν επί κεφαλής όπλασχηγών σώματων.

Ό Λόντος, μόλις έδρε την πόλι των Πατρών, (στην όποιαν άρχισε άκόμη το πρώτο χυθέν για την Έλευθερία Έλληνική άίμα), συνέλαβε, έν τη όρηή της ένθουσιασμένης ψυχής του, την ιδέα να ύψωση το Σύμβολο της Έλευθερίας. Η σημαία του Ανδρέα Λόντου ήταν κόκκινη και είχε στη μέση ένα μαύρο σταυρό...

Οι έπαναστάται συγκεντρώθηκαν όλοι στην πλατεία του Αγίου Γεωργίου και εκεί ό Γεράρχης Γερμανός ελόγησε την κόκκινη ένεινη αυτοσχέδια σημαία και εχρήχησε την Άνάστασι της Πατρίδος.

Άμέσως κατόπι κάρφωσαν στη γή ένα μεγάλο Ξύλινο Σταυρό, στον όποιον πήγαναν όλοι, τους άσπάζονταν και, σπρώχνοντες ψηλά το δεξί χέρι, όρκίζονταν να πολεμήσουν τίμα και πάλιηρασία. «Η Έλευθερία, ή Θάνατος», έλεγαν κι' έκλαιγαν από χαρά και σπέρνηση. Τέλος έξέσπασαν όλοι σε ορρανόθαστες ζητωκραυγές, σε μία βοήη που τριμύισε τον άέρα:

— Ζήτω ή Έλευθερία!... Και στην Πόλι να δόση ό Θεός!... Όπως δε γράφει ό Ιστορικός Νικ. Αγγελίδης, «κατόπι έπέδθη εις τους προέετους ή επαναστατική Προκήρυξις των όπλασχηγών και έζητήθη ή προστασία των Μοναχών της Έδωρικής ύπεί της έξευθερίσεως ύπέρ της έλευθερίας της Ελλάδος. Και ούτως έπισημοποιήθη πλέον έν τη κυρίως, Ελλάδα ό Έρωτ' Άγών».

Μετά την ελόγια της σημαίας του Λόντου έπρεπε και ότα να έπαναστατικά σώματα να εφοδιασθούν με σημαίες. Και ό Γερμανός έδωσε παραγγελία στους ύφαντοουργούς να κτιάζουν σημαίες λευκές, με σύμβολο το λεγόμενον «Εφοριαστικόν των Έρωτην της Φιλιάς Έταιρείας». Ό Έρωτ' ές ήταν ό τρίτος άί' τότε έπί βαθμίδος της Φιλιάς. Σ' αυτόν έμυόνθη οι έπισημοτεροι, οι πιο έμπειροι. Το εφοριαστικό τους άπετελείτο από ένα τετράγωνο, διαμεμένο σε 16 στήλες, με δύο γοαμίες σχήματος Χ. Έπάνω από το τετράγωνο ύψηχε καθέτως ό Σταυρός, τριχρωμομένος με κίλινο έλάμα. Στίς πλευρές του τετραγώνου ύψηχαν δύο λογογράφες σημαίες, από τις όποιες ή μία έγραφε «Έλευθερία και ή άλλη «Θάνατος».

Έτσι: Η ΕΑ — Η ΘΣ (δηλ. «Η Έλευθερία ή Θάνατος»). Τέτοιες σημαίες δόθηκαν στα έπαναστατικά σώματα της Πελοποννήσου και της Στερεάς Ελλάδος.

Όταν κανένα σώμα δεν είχε σημαία, ή όταν χωρίζονταν σε τμήματα για χωριστές ένέργειες, οι άσχηγείς των τμημάτων κτιάναν δασυόπως μία σημαία, συνήθως από άσπρο πανι με σταυρό μαύρο στη μέση. Στην άρχη του Άγώνος μετρητοίσθη τέτοια σημαία και ό Θεόδωρος Κολοζοτρώνης. Τόσο ένθουσιασμού έννοιωθε από το θέμα μιάς άνοχητής στον άνεμο σημαίας ό Έρωτ' του Μωρηά, όστε σε μία προκήρυξι του, στους κατοίκους της Τουμυλίας, έγραφε:

«Άδελφοί! Όλιόσθητε με άνοιτά μπαράκια και τρέξτε έναντίον των έχθρών της Πιστεως και της Πατρίδος!...»

Σε μερικές σημαίες ό Σταυρός σφηνόζονταν σε μία άναποδογχορμημένη Ήμισφληνη. Τέλος ύψηχαν και σώματα που δεν είχαν ούτε πανι για σημαία, και ύφοναν μπαράκια χόρτινα, όποιοσδήποτε χρώματος, στα όποια κολούσαν σταυρό, όπως κόνουν σήμερα τα παιδιά στίς φευτιμιάς τους. Και όμως, πόσο ηρωισμοί, πόσες θυσίες δεν έβιαν αυτοί άπ' αυτές τις φορητές σημαίες! Άκόμη και τα κλημύματα των γενναίων των ή των άδελφών των (τα τεμαίρια) ύφοναν έπάνω σε κοντάρια μερικά Κολοζοτρωνικά σώματα, στον πρώτο ένθουσιασμό τους, και με αυτά τα ιερά οικογενειακά σύμβολα εβάδισαν έναντίον των τούρκων των.

Ένα από τα χαρακτηριστικώτερα σχετικά έγγραμα είναι ή προκήρυξις των Σουλιωτών άρχηγών προς τους Πατριώτες, Ίδού το οργανητικό έγγραφο:

«Πάτριώται! Ό όρος επατάχθη από τον Σταυρόν. Οι Σουλιώται πολεμούν ύπέρ της έλευθερίας της Ήπείρου. Αποκαρμύθητε της χώρας της όποιας δεσπόζουν οι έχθροι δυνάεις. Οι Έλληνες είσι δόλοιοι, εκεί όπου κυματίζει ή Βρετανική σημαία. Οι Άγγλοι είσι φίλοι των βαρβάρων. Φύγετε, δράμμετε ύπέρ τας σημαίας ήμων. Έπίσης, όμεις ευγενείς νέοι

ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

της Έπτανήσου, λεοντόκαρδοι, ἀποβήτη εἰς τὰ παράλια ἡμῶν. Ὁ ἀισθεὶς ἐπιλεκτός λόγος. Ἡ ἱερὰ σημαία τοῦ Σταυροῦ κρυπαίνει ἀπάντορα τῆς Πνευματικῆς ἀκτῆς. Πάτριος καὶ Ἐπτανήσιος, προσήλασε τὰς δυνάμεις ἡμῶν πρὸς τὰς τῶν Σουλτανῶν. Αἱ σημαῖαι ἡμῶν φέρονται ἐνὰ Σταυρὸν καὶ ἕνα στέφανον ἐκ δάφνης. Ἐλευθερία! Ὀρθοδοξία! Πατριεὶς! Ἰδοὺ τὸ ἔμβλημα ἡμῶν. Ἡ εἰρήνη ἔστω μετ' ἡμῶν, ἀδελφοί. Ἡμεῖς λέγομεν τὴν ἀλήθειαν, ἀλλοὶ δ' εἰσὶν ἐκείνοι οἵτινες θέλουσι νὰ ἐξαπατηώσωσι ἡμᾶς.

28 Ἰουνίου 1821.

Οἱ ὀπλαρχηγοὶ Μάρκος Βότσαρης Κίτσος Τζαβέλλας.

Ἀπὸ τῆς πολλῆς καὶ διάφορης σημαίας τοῦ πρώτου ἔτους τῆς Ἐπαναστάσεως, ἐντελὸς ξεχωριστὸν τύπο εἶχαν ἡ σημαίαι τῶν τριῶν ἡρωικῶν νήσων Σπετειῶν, Ψαροῦν καὶ Ὑδρᾶς. Ἡ σημαία τῶν Σπετειῶν ἠνθώθη σὺς 3 Ἀπριλίου 1821, στολίζοντας ὅλα τ' ἀγαγμένα στὸ λιμάνι πλοία, μὲ φρενιτὰ ἐνθουσιασμοῦ. Ἦταν γαλάζια, μὲ περὶφύρον κόκκινον. Στὴ μέση εἶχε τὸ μοσφοβήγαρο ἀνάποδα, ἐπάνω τὸν τὸ Σταυρὸν, δεξιᾷ λόγχη καὶ ἀριστερᾷ ἀγκυρα. Γύρω στὴν ἀγκυρα φεῖδι τυλιγμένον, καὶ μεταξὺ τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς ἀγκυρᾶς ἕνα γύπα πού ἐτρῶγε τὴ γλώσσα τοῦ φεαδίου. Καὶ γύρω τὴν ἐπιγραφὴ «Ἐλευθερία ἢ Θάνατος!».

Στῆς 11 Ἀπριλίου ἠνθώσαν τὴ σημαία τῆς Ἐλευθερίας τὰ τρισηνδόξα Ψαροῦ. Ἦταν ἄσπρη, μὲ τὸ γύρο κόκκινον καὶ μὲ τὰ ἴδια, ὅπως καὶ ἡ Σπετειώτικη, σύμβολα καὶ γράμματα.

Στὴν Ὑδρα ὁ πρωτοπόρος τῆς Ἐπαναστάσεως Ἀντώνης Οἰκονόμου ἠνθώσε θριαμβευτικὰ, καὶ μὲ κανονοβολοῦσας ὄλιγον τῶν πλοίων, τὴ σημαίαν τῆς Ἐπαναστάσεως σὺς 15 Ἀπριλίου 1821. Ἦταν μαύρη, μὲ τὰ ἴδια σύμβολα, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν κοικουβήγα τῆς Ἀθηναῖς ἀζούρι.

Ἡ σημαίαι τῶν Μανιατῶν ἔφεραν τὸν φρενίαν καὶ τὰ γράμματα ΙΧ καὶ ΝΚ, δηλ. εἰς Ἰησοῦ Χριστοῦ, Νικας. Τὰ σύμβολα τοῦ Κυριακοῦ Μανωκοῦ καὶ τὴν ἀρχαίαν Σλαβονική ἐπιγραφὴν: «Ἡ τὰν, ἡ ἐπι τὰς».

Ὁ Δημήτριος Ὑψηλάντης — πού κατέβηκε στὴν Ἑλλάδα ὡς Ἀρχηγὸς τοῦ Ἀγῶνος — εἶχε καὶ τὸ ἀπόλυτο δικαίωμα νὰ προδιορίσῃ τῆς σημαίαι. Ἡ σημαίαι πού εἰσήγαγε αὐτός, τὸν Ἰούνιον τοῦ 1821, εἶχαν, ἔκτος τοῦ μυθολογικοῦ παλαιοῦ φρενίκοις καὶ τὴν ἐπιγραφὴν: «Μάχου ὑπὲρ Πίστεως καὶ Πατριδοῦ». Τέτοιαι σημαίαι ὁ Δημ. Ὑψηλάντης ἐστειλε καὶ στὴν ἠρῶική Κρήτη μὲ τὸν Μιχαὴλ Ἀγενοῦλη, πού ἐπῆγε ἐπίτηδες ἐκεῖ ὡς ἀρχηγὸς τῶν Κρητῶν. Ὁ ἴδιος ὁ Δημ. Ὑψηλάντης εἶχε ξεχωριστὴ πολυτελὴ σημαία, πού τὸν εἶχαν δοορήσει ἡ Ἑλληνίδες παρθένες τῆς Τεργεστής.

Οἱ σημαιοφόροι τῆς Ἐπαναστάσεως ὀνομάζονταν ἐπιμνημονεύματα ἢ κατὰ τὴν ἀκρίβειαν καὶ διαλέγονταν νὰ εἶνε οἱ πῶ μεγαλόσωμοι καὶ γενναῖοι ἄνδρες. Τὸ ἄξιωμα ἐθεωρεῖτο πολὺ τιμητικόν. Περιφροῦς ἦταν ὁ σημαιοφόρος τοῦ Παταφλέσσα, ὁ λεγόμενος Πατὰ - Τούρτας. Ἰδοὺ μὲ ὠραία περικνητὴ ἀπὸ τὸ βιβλίο τὸ Φωτᾶνον γιὰ τὴ θριαμβευτικὴ πορεία τοῦ Ἀρχιμανδριτοῦ καὶ κατετάκτου Παταφλέσσα στὴν Ἀρχαδία:

«...Καθὸς ἔβλεπαν οἱ Ἕλληνας τὰς σημαίας καὶ τοὺς στρατιώτας, ἐσημαῖναν τὸν ἐκκλησιῶν τὰ σημαντορὰ, καὶ οἱ μὲν ἱερεῖς ἔβγαναν ἐνδεδυμένοι τὰ ἱερὰ ἄμφια καὶ μὲ τὸ Ἐσθγγέλιον ἀπὸ χεῖρας, οἱ δὲ χριστιανοὶ, ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παῖδια, ἐπαρκαλοῦσαν τὸν Θεὸν νὰ τοὺς ἐνδυναμώσῃ. Ὁ Ἀρχιμανδριτὴς μάλιστα ἐφροσσε μίαν περικεφαλαίαν καὶ διὰ τοῦτο τὸν ἐκνίτταναν μὲ πολλὴν περιέργειαν οἱ ἄνθρωποι καὶ τὸν ἐδέχοντο μὲ μεγάλῃ ὑποδοχῇ. Εἶχε δὲ σημαιοφόρον ἕνα καλόγηρον θεώρατον, Πατὰ - Τούρταν ὀνομαζόμενον, ὁ ὁποῖος ἐκράτει ἕνα μὲγάλον Σταυροῦν ὑψηλὸν εἰς τὰ χεῖρα καὶ ἐπήγανει πάντοτε μπροστὰ εἰς τὸ στρατεύμα... Ὁ κόσμος ἐγένετο τοῖχος καὶ ἐκμαν τὸ σταυρὸν τοὺς καθὼς ἐπέβρα ὁ καλόγηρος μὲ τὸ Σταυρὸν».

Τέλος, ἡ ἐν Ἐυδαίῳ ἐπρώτη τῶν Ἑλλήνων Ἐθνικῆ Συνέλευσις, πού συνέληθε τὴν 1ην Ἰανουαρίου 1822, καθώρισε μὲ ἐπίσημη Ἑλληνικὴν σημαίαν, τὴ σημερινὴ Κιανόλευκη. Ἐπειτα τὸ Ἐκτελεστικόν, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Ἀλεξάνδρου Μανωκοβοδάτου, μὲ βῆμα τὴν Κόρινθο, ἐδημοκρίσισε τὸ ψήφισμα τῆς 15ης Μαΐου 1822 τὸ ὁποῖον ὀρίζει λεπτομερῶς τὸν τύπο τῆς Κιανόλευκῆς. Καὶ μὲ τὴ Σημαία αὐτὴ ἐπρωχώρησε τὸ ἔθνος μὲς στὸν ὀπισθολοῦ Ἀγῶνα του, στὴ στερεὰ καὶ στὴ θάλασσα, τὴν ἠνθώσε νικητῆρα εἰς σάστρα καὶ καρδιά, ὥσπου ἀπέκτησε τὴν πολιτιότητα Ἀνεξαρτησία του.

ΑΣ Τ' ΑΚΟΥΣΟΥΝ ΑΙ - ΜΙΣ-

ΟΙ ΑΡΧΑΙΟΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΩΜΟΡΦΙΑ

Ὁ Σωκράτης ὀνόμαζε τὴν διαφορὰ μικροχρόνιον Τετανία, ὁ Πλάτων πρόνομον τῆς γυνόσος, ὁ Θεόφραστος σιωπηλὸν ἀπατεῶνα, ὁ Θεόκριτος φρενία πρόληρη καὶ ὁ Καρνεάδης... εἰσιτήριο γιὰ τὴν Κόλασι!... Ὁ Ἀριστοτέλης, τέλος, ἔλεγε ὅτι ἡ ὀμορφία εἶνε ἀποτελεσματικώτερη ἀπὸ κάθε συστατικὴ ἐπιστολή, ὁ Ὀμηρος ὅτι εἶνε λαμπρὸ δῶρον τῆς φύσεως καὶ ὁ Ὀβίδιος ὅτι εἶνε θεῖο χάρισμα.

Ἔνας χωριότης ἔφασε μὲ φορὰ τὸ γάϊδαρό του καὶ γύριζε νὰ τὸν βῆ στὰ βουνὰ τραγουδοῦντας: Ἐκεῖ πού πῆγαινε, τὸν ἀπάντησε ἕνας διαβάτης καὶ τὸν ἐρώτησε: — Τί γυρεύεις; — Τὸ γάϊδαρό μου ἔφασε. — Καὶ τραγουδᾷς; — Ἐλπίζω νὰ τὸν βρῶ πίσω ἀπ' αὐτὴ τὴ ραχί. Ἄλλοιῶς θ' ἀκούσῃς μοιρολόγια... Σὲ λίγο βγήκε τὸ παιδί του καὶ τοῦ φώναξε:

— Πατέρα, ἔλα πίσω... Τὸ βόηγμα τοῦ γαϊδοῦ... Ὁ χωριότης ὁμῶς ἐξακολούθησε τὸ δρόμον τοῦ λέγοντας: — Ρίξτε τὸ ἄγκυρα νὰ φρεῖ, γιατί ἐγώ, μὲ πού βγήκα, ἔχω ἀπόφασι νὰ μὴ γυρίσω χωρὶς γάϊδαρόν!...

Στὸ χωριὸν Στενὸ τῆς Μαντινείας ζῶσε τὸν καλὸν καιρὸ ἕνας χωριότης, ὁ ὁποῖος εἶχε τὴν ἀνυμία νὰ τὸν φοροῦν τὰ ἴδια. Στὸ τέλος τοῦ ἔμεινε ἕνας γαϊδαρός, ὁ ὁποῖος μὲ μῆρα ἀρόσθησε καὶ αὐτὸς καὶ φρέσσε. Τότε λοιπὸν ὁ γουκοῦρης τοῦ πῆγε ἀπὸ πάνω του καὶ ἄρρισε νὰ τὸν μοιρολόγη.

— Τί κάνεις αὐτῷ, καίμηνε Ὀσάνθη; τὸ εἶπε ἕνας γείτονάς του. Γιὰ τὸ γάϊδαρο κάθεται καὶ κλαίει! Ἐχε ὁ Θεὸς... — Τί νάχη ὁ Θεὸς, γείτονά μου! Γάϊδαρο ἔφασε, δὲν ἔφασε γυναικα, ἀποβλήθηκε ὁ Ὀσάνθης. Ἄν ἔβγα γυναικα, ἔπαρνα ἄλλη, γάϊδαρο ὁμῶς δὲν σοῦ δίνουν σήμερα, οὔτε καὶ τὸν προαίτιον!...

Μία φορὰ ἕνας Ἀνατολίτης θριαμικῆς δὲν εἶχε καλὸν νὰ κατῆσθαι καὶ πῆγε στὸν καφενεῖ. Κάθησε λοιπὸν σὲ μὲ ἄσχη καὶ παρηγοριόταν κατῆσθοντας τοὺς ἄλλους πού κατῆσθαι.

Σὲ μὲ στιγμή πέρασε ἀπὸ κοντὰ του κάποιος ἀγνωστος μὲ τὴν καπονασοῦλα γεμάτη. Τότε ὁ Ἀνατολίτης, σταματῶντας του, τὸν ἐρώτησε: — Δὲν μὸς λές, σφιμπέθερε, τ' ἄλλογο πού σοῦ φρέσσε πέροισι ἐβγάει δόντια φέτος;

Ὁ ἀγνωστος παραξενεῖτηκε ἀπ' τὴν ἀλλόλοτη αὐτὴ ἐρώτησι καὶ τὸν κατῆσε σαστιμένους. Τότε ὁ Ἀνατολίτης τοῦ εἶπε:

— Εἶπα ἕνα λόγο, καίμηνε, στὴν τέχη, γιὰ ν' ἀνοίξοιμε ζουβέντα. Φέρε τώρα τὴ σακαλοῦλα σου νὰ γεμίσει καὶ ἐγὼ τὸ ταμποῦ μου... Ἄντιν, γειά σου, σφιμπέθερε!...

Κάποτε φρέσσε τὸ βουδι ἕνος χωριότη καὶ ἐστειλε τὴν κόρη του στὸ γείτονα τὸν γιὰ νὰ τὸν καλέσῃ κοντὰ του. Ἡ κόρη ὁμῶς ἔφασε τὴν πασαγγελιά τοῦ πατέρα της καὶ, μπαίνοντας στὸ σπίτι τοῦ γείτονα, τοῦ εἶπε:

— Μάμωρη, μὸς εἶπε ὁ πατέρας μου νάφθῃς νὰ μὰς βοηθήσῃς νὰ ῥιξομε στὸ ῥεῦμα τὸ βουδι πού μὰς φρέσσε, καὶ μεθαῦριο, πού θὰ φρέσῃ καὶ τὸ δικό σου, ἐρχεται καὶ σὲ βοηθεῖ καὶ αὐτός!...

Μία μῆρα ἕνας λύκος εἶχε ἀνεβῆ μὲ τὰ λυκόπουλά του σ' ἕνα ψηλὸ βουνὸ καὶ κατῆσε κάτο στὸν κάμπο διου ἔβροσαν τὰ ζοπάδια.

Τὶ εἶνε αὐτὰ τὰ ἄσπρα προάμματα, πατέρα; τὸν ἐρώτησε ἕνα λυκόπουλο.

— Πρόβατα, παιδί μου, ἀπ' αὐτὰ πού τρέφει καὶ εἶναι; — Κι' ἀπὸ πόσα γεννάει ἡ μάνα τους; — Ἐνα μονάχα καὶνὸν χροῖον. — Κι' εἶνε τόσα πολλὰ; Ἄμ' εἶναι πού ἡ μάνα μας γεννάει τέσσερα - πέντε κάθε φορὰ, γιατί εἶμαστε τόσο λίγοι;

— Κατὰ τὴ γνώσι πού ἔχομε, παιδί μου, τοῦ ἀπάντησε ὁ γέρο-λύκος, πάλι καλὰ πού δὲν πῆγαμε ἀκόμα κατὰ διαβόλου!...

Μία φορὰ ἕνας Ἀρβανίτης ἀγὰς πέρασε ἀπὸ ἕνα μοναστήρι καὶ ἐπεδίη ἡ ὄρα ἦταν περαμένη, μπῆκε μέσα γιὰ νὰ διανητεροῦσῃ. Ὁ ἠγούμενος τὸν ὑποδέχθηκε πρόθυμα καὶ διάταξε τοὺς καλόγηρους νὰ σπρώξουν τὸ τραπέζι. Κάθησαν λοιπὸν οἱ οἱ δύο τους καὶ ἄρρισαν νὰ τρώσῃν. Ἐπειτα γέμισαν τὰ ποτήρια του μὲ κρασί καὶ θέλησαν νὰ εὐχρηστοῦν ὁ ἕνας τὸν ἄλλο. Πρώτος ἔλαβε τὸ λόγο, κατὰ τὸ ἔθιμον τῆς φιλοξενίας, ὁ ἠγούμενος, ὁ ὁποῖος εἶπε τὰ ἑξῆς:

— Εἶβθα! Νάσαι καλά, ἀγά μου, καὶ νὰ πᾶς καλὰ στὸν τόπο σου... — Εἶβθα, ὁρὲ ἠγούμενε! εἶπε καὶ ὁ Ἀρβανίτης. Νάσαι καλά καὶ σὺ καὶ τὰ παιδιὰ σου... — Μὰ δὲν ἔχω παιδιὰ, ἀγά μου.

— Πῶ, ἔχεις, μοσὲ πᾶρο μ' ἔχομενε, ἀπάντησε ὁ ἀγὰς, ἀλλὰ εἶσαι ἔξυπνος, ὁρὲ, καὶ σοῦ τὰ θρέφον ἄλλοι!...

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΣΟΥ ΤΑΙΡΙΑΖΟΥΝ

Ὁ Μάοτης βρέζει μὲ στιγμή καὶ ἑσπερώνει πάλι, ἀλλ' ὁ Ἀπρίλις μὲς σοκατὰ τὰ ῥοδιὰ του κάλλι. Πῶς σοῦ ταίριάζουνε καὶ οἱ δύο, ἀγάθι μου, στοχάζου! Ἀπρίλι ἔχεις στὰ ζεῖλη σου καὶ Μῆη στὴν ζωδιά σου...

I. ΠΟΛΕΜΗΣ

